

Verksamhet

Fiskodling
Grönland och Husfjärden
Storby, Eckerö

Ärende

Ansökan avser tillstånd för befintlig fiskodling vid Grönland och vinterförvaring vid Husfjärden, båda i Storby, Eckerö kommun.

Tillståndsplikt föreligger enligt 10 § landskapslag (2008:124) om miljöskydd, miljöskyddslagen.

Beslut

Miljötillstånd

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, ÅMHH, beviljar Storfjärdens Fisk Ab (FO-nr 0775412-0) miljötillstånd för befintlig fiskodling vid Grönland och vinterförvaring vid Husfjärden, båda i Storby, Eckerö kommun.

Miljötillstånd beviljas med stöd av 17 § 1 mom. miljöskyddslagen.

Giltighet

Detta tillstånd gäller till och med 31.12.2034.

Inkommer ansökan om nytt tillstånd innan 01.07.2034 gäller dock tillståndet tills dess att beslut om nytt tillstånd vunnit laga kraft.

Tillståndshavaren ska även inkomma med en ansökan om granskning och revidering av tillståndsvillkor senast 01.07.2029. Om ansökan om revidering av tillståndsvillkor inte görs inom den föreskrivna tiden förfaller tillståndet i enlighet med 21 § 2 mom. e punkten miljöskyddslagen.

Ersättning

ÅMHH har prövat frågan om ersättning enligt 7 kap. 8 § vattenlagen (1996:61)

för landskapet Åland, vattenlagen. Myndigheten konstaterar att nedanstående tillståndsvillkor och föreskrifter utgör sådant skydd att verksamheten inte kommer att orsaka sådan skada som ligger till grund för ersättning enligt 7 kap. 4 och 6 §§ i vattenlagen.

Miljökonsekvensbedömning

ÅMHH har övervägt behovet av miljökonsekvensbedömning, MKB, i enlighet med 2 och 3 §§ i landskapsförordning (2018:33) om miljökonsekvensbedömning och miljöbedömning. Till underlag för detta beslut krävs inte en MKB.

Villkor och föreskrifter

Tillståndshavaren ska följa nedanstående villkor och föreskrifter utfärdade med stöd av 24 och 26 §§ miljöskyddslagen.

1. Verksamhetens totalbelastning till vattenmiljön vid **Grönland** får uppgå till maximalt 816 kg fosfor och 8 436 kg kväve årligen.

Med totalbelastning avses den mängd fosfor och kväve som binds i den producerade fiskens årliga tillväxt subtraherat från den totala mängden fosfor respektive kväve i det foder som årligen används.

24 § a punkten miljöskyddslagen

2. Vid vinterförvaringsplatsen **Husfjärden** är utfodring av fisk tillåtet under perioden 15 oktober – 15 maj och den totala belastningen till vattenmiljön får uppgå till maximalt 26 kg fosfor och 264 kg kväve årligen.

Med totalbelastning avses den mängd fosfor och kväve som binds i den producerade fiskens årliga tillväxt subtraherat från den totala mängden fosfor respektive kväve i det foder som årligen används.

24 § a punkten miljöskyddslagen, 3 § 3 mom. landskapsförordning (2007:57) om odling av regnbågslox och lax i havet, fiskodlingsförordningen

3. Tillståndshavaren ska så långt det är möjligt införskaffa information om fodrets ursprung och framställning för att på så sätt försäkra att det framställts på ett miljömässigt godtagbart sätt.

7 § miljöskyddslagen

4. Tillståndshavaren ska sträva till att minska belastningen på vattenområdet som verksamheten ger upphov till och vid den dagliga skötseln noggrant beakta miljöskyddsaspekter. Tillståndshavaren ska tillämpa bästa tillgängliga teknik som enligt gängse branschkriterier är ekonomiskt möjligt samt kontinuerligt sköta och underhålla anläggningarna så att minsta möjliga miljöförorening och störning av närliggande bebyggelse uppstår. Tillståndshavaren ska sträva till att minska foderkoefficienten och använda foder med minsta möjliga fosfor- och kväveinnehåll.

4 kap. 7 § 2 mom. vattenlagen, 4 § miljöskyddslagen

5. Tillståndshavaren ska hålla fiskodlingsanläggningarnas konstruktioner och anordningar i sådant skick och förankra dem så att de hålls på de avsedda platserna och inte stör sjötrafiken eller förorsakar det övriga nyttjandet av vattendraget sådan skada som kan undvikas.

För att trygga sjötrafiken i anläggningarnas närhet ska konstruktionerna utmärkas på ett av Traficom godkänt sätt.

4 kap. 4 § vattenlagen

6. Kemikalier ska hanteras och användas så att eventuellt spill eller läckage inte kan nå avlopp, luft, mark eller vatten eller på annat sätt förorena miljön eller orsaka olägenhet utöver vad deras faktiska bruk föranleder. Kemikalier som används inom verksamheten ska antecknas i driftjournal enligt föreskrift 10.

All personal som kommer i kontakt med kemikalier ska känna till kemikaliernas huvudsakliga egenskaper och hur de ska hantera eventuella olyckor. Svenskspråkiga skyddsinformationsblad för de använda kemikalierna ska finnas lätt tillgängliga. Utrustning för uppsamling av eventuellt spill eller läckage ska finnas tillgängligt på anläggningen.

I verksamheten får endast sådana medel och kemikalier användas som är tillåtna enligt landskapslag (1990:32) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier (1995/60).

Tvätt och färgning av kassar ska ske med minsta möjliga negativa påverkan på miljön och bör i mån av möjlighet helt undvikas.

4-5 §§ och 24 § e punkten miljöskyddslagen, 4 kap. 7 § 1 mom. vattenlagen

7. Avfallshanteringen ska följa landskapslag (2018:83) om tillämpning av rikets avfallslag (FFS 646/2011) och gällande kommunala föreskrifter, samt skötas så att miljöförorening och olägenhet för människors hälsa förhindras. Följande prioriteringsordning ska iakttas för hantering av det avfall som uppstår i verksamheten: förebyggande, förberedelse för återanvändning, materialåtervinning, annan återvinning såsom exempelvis energiåtervinning samt bortskaffande. Avfallet ska återvinnas om det är tekniskt möjligt till en rimlig kostnad.

Allt avfall och farligt avfall ska separeras och hanteras med hänsyn till principen om bästa tillgängliga teknik samt förvaras i märkta och för ändamålet avsedda kärl. Avfall och farligt avfall samt fodersäckar får endast lämnas till en av myndigheterna godkänd mottagare för i fråga varande avfall.

Hantering av avfall ska redovisas i driftjournal enligt föreskrift 10 och för avfallstransporter ska upprättas transportdokument enligt avfallslagen.

24 § b punkten och 26 § miljöskyddslagen, 8, 13–17, 118 och 121 §§ rikets avfallslag

8. All hantering av död fisk ska ske slutet för transport till godkänd anläggning för kompostering eller motsvarande godkänd anläggning enligt krav för behandling av animaliskt kategori III avfall, i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning nr 1069/2009 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter som inte är avsedda att användas som livsmedel. Hantering ska redovisas i driftjournal enligt föreskrift 10.

24 § b punkten och 26 § miljöskyddslagen, 118 § rikets avfallslag

9. Om fisken i anläggningarna konstateras eller misstänks ha en smittsam sjukdom som kan överföras från ett djur till ett annat eller en smittsam sjukdom som inte allmänt förekommer, ska sökanden underrätta ÅMHHM och landskapsveterinären vid Ålands landskapsregering samt vidta nödvändiga åtgärder.

Om avfall i form av död fisk uppkommer vid bekämpning av sjukdom ska avfallet behandlas i en av myndigheterna godkänd anläggning för behandling av animaliskt avfall med risk för smitta.

4 kap. 4 § vattenlagen

10. För kontroll av verksamhetens miljökonsekvenser ska en driftjournal föras. I journalen ska finnas uppgifter om:

- foderleverantör samt företagsmärkning
- mängden använt foder och dess innehåll
- de mängder fisk som tillförts odlingarna samt bortförts från dem
- förekomst av eventuella fisksjukdomar och behandling av dem samt fiskens medicinering och dödlighet
- hantering av död fisk enligt villkor 8
- använda kemikalier, inköp, förbrukning och lagerhållning
- typ och mängd avfall samt avfallets mottagare
- andra nödvändiga uppgifter om verksamheten

Journalen ska bevaras 10 år vid anläggningen och kunna uppvisas vid inspektion. Ett årssammandrag av driftjournalen ska årligen lämnas till ÅMHHM inom februari månad följande år på en för detta ändamål uppgjord blankett.

Tillståndshavaren ska på begäran av ÅMHHM uppge nödvändiga uppgifter och utredningar för kontroll av skötseljournalens tillförlitlighet.

26 § miljöskyddslagen, 7 § fiskodlingsförordningen

11. Tillståndshavaren ska på egen bekostnad låta utföra kontroller av fiskodlingens inverkan på vattendraget, inverkan på fiske och fiskbestånden på ett av myndigheten godkänt sätt. Kontrollerna kan utföras som samkontroll tillsammans med de andra kontrollskyldiga i området enligt det gemensamma miljökontrollprogrammet för fiskodlingarna på Åland. Om tillståndshavaren inte utför kontrollerna inom detta program ska ett förslag till alternativt program lämnas in till ÅMHHM inom två månader efter det att detta beslut vunnit laga kraft.

Om resultaten av observationerna ger anledning därtill kan kontrollprogrammet senare ändras i samråd med ÅMHHM eller i enlighet med 26 § 4 mom. miljöskyddslagen.

Resultaten av observationerna ska inlämnas till ÅMHHM. Dokument och resultat från kontrollprogrammet ska bevaras vid anläggningarna och kunna uppvisas för tillsynspersonal.

26 § miljöskyddslagen

12. Tillståndshavaren ska utse en ansvarig person som har den kunskap som krävs för att övervaka anläggningarna så att miljötillståndet följs. Personens namn och kontaktuppgifter ska meddelas till ÅMHH. Vid byte av ansvarig person ska uppgifterna uppdateras.

7 § miljöskyddslagen

13. Tillståndshavaren är skyldig att kontrollera, utreda och redovisa verksamhetens miljökonsekvenser vid avslutande av verksamhet. Meddelande om avveckling ska göras till ÅMHH, som kan besluta om sådana undersökningar, åtgärder och försiktighetsmått som krävs vid avveckling av verksamheten.

24 § d punkten miljöskyddslagen

Beslutsmotiveringar

Verksamheten och dess placering

Storfjärdens Fisk Ab, nedan bolaget, anhåller i sin ansökan om nytt tillstånd för den befintliga fiskodlingen vid Grönland (koordinater: N: 60.253808° E: 19.474975°) och för vinterförvaring vid Husfjärden (koordinater: N: 60.248146° E: 19.514248°). Bolaget avser bedriva verksamheten med samma omfattning som tidigare.

Både vattenområdet vid Grönland och Husfjärden tillhör det samfälliga vattenområdet Saltsjön 43-406-876-12 i Eckerö kommun. Bolaget har bifogat arrendeavtal med Storby byalag i ansökan och därmed uppvisat rätt till båda odlingsområdena.

Bolaget köper in all sättfisk av regnbågslax (*Oncorhynchus mykiss*) från riket. Sättfisken övervintrar vid Husfjärden och flyttas under våren till bolagets två yttre odlingsplatser Grönland och Midfjärdsbådan. Under hösten bogseras alla kassar till Storfjärden, en skyddad plats invid bolagets slakteri. Den ettåriga fisken stödutfodras under vintern och den slaktfärdiga fisken rensas och packas för transport till vidare förädling.

Odlingsverksamheten vid Grönland bedrivs i två runda, öppna och 10 meter djupa nätkassar med en omkrets på 90 meter, vilket ger en total volym på 12 880 m³. Kassarna är fästa vid flytponton, vilka är förankrade i botten med kraftiga rep,

kättingar och ankare. Vid Husfjärden är fiskodlingsramarna även fästa vid en landbrygga. Vid samtliga odlingar används sälsäkra kassar, sälnät, fågelnät och sälskrämmor för att minimera rovdjursangrepp och risken för spridning av sjukdomar.

Odlingarna besöks dagligen, utom vid extrema väderförhållanden. Till de dagliga rutinerna hör till att kontrollera och fylla på foderautomater, samt observera fiskens hälsotillstånd. Kantsimmare och död fisk samlas upp. Bolaget använder fastigheten vid Storfjärden och slakteriet som mellanlagringsplats för fiskfoder och död fisk. Brännbart avfall lagras i containrar vid bolagets rökeri i Storby.

Odlingsenheten Grönland är belägen i ett sund i nord-sydlig riktning mellan de två öarna Västerön och Vänskar. Läget är mycket exponerat med hög vågexponering. Området hör till vattenförekomsten Ålands Hav Södra (nr 2). Den förekomsten klassas som ytterskärgård och har en area på ca 1 023 km². Vinterförvaringsplatsen Husfjärden är däremot belägen inne i en fjärd, i ett mycket skyddat läge med begränsad öppenhet. Indelningen av Ålands kustvatten i vattenförekomster är utförd av Ålands landskapsregering och finns beskriven bland annat i Förvaltningsplan för de åländska vattnen, 2022 - 2027.

Enligt Bilaga 1 i landskapsförordning (2007:57) om odling av regnbågslax och lax i havet, fiskodlingsförordningen, bedöms området vid Grönland ha hög vattenomsättning och uppfyller kraven på lokalisering, djup och öppenhet enligt 3 § fiskodlingsförordningen.

Processuella motiveringar

Verksamheten är tillståndspliktig då den omfattar fiskodling >20 ton enligt 10 § miljöskyddslagen och 6 kap. 16 § a punkten vattenlagen.

Tillståndets giltighet

Enligt 4 kap. 1 § vattenlagen ska vattenfarlig verksamhet utövas så att ändamålet med verksamheten nås med minsta skada och olägenhet utan att kostnaderna för dessa hänsyn medför att verksamheten omöjliggörs. Av förarbetena till vattenlagen framgår att övergödning är ett av de största vattenvårdsproblemen i saltsjön. Myndigheten konstaterar att fiskodling innebär ett nettotillskott av närsalter till vattnet. Även om fiskodlingens bidrag till Östersjöns totala övergödningssproblem är relativt litet, är det ur ett åländskt perspektiv det största

enskilda bidraget. Myndigheten konstaterar med utgångspunkt i detta, att det är skäligt att utsläppen till vattenmiljön och tillståndet tidsbegränsas samt omprövas med 10 års intervall. Villkoren ska däremellan revideras efter 5 år för att aktualiseras och prövas mot BAT-kraven samt vid behov begränsa fiskodlingsverksamhetens belastning på vattenmiljön enligt 24 § miljöskyddslagen och i enlighet med vad som stadgas i 4 kap. 7 § vattenlagen.

Allmänna innehållsmotiveringar

Fiskodling i öppna kassar belastar vattenmiljön med näringsämnen och organiskt material via fiskens fekalier och gälar samt foderrester. Effekten på den lokala vattenmiljön beror både på verksamhetens omfattning och på odlingens lokalisering. ÅMHM konstaterar, efter att ha granskat förutsättningarna för beviljande av tillstånd, att verksamheterna med iakttagande av de i tillståndet givna tillståndsvillkoren är förenlig med miljöskyddslagen och den lagstiftning som nämns i 10 § i samma lag. ÅMHM beviljar tillstånd med stöd av 17 § 1 mom. miljöskyddslagen.

Myndigheten konstaterar att verksamhetsutövaren har påvisat tillräcklig kunskap och att denne är organiserad på ett trovärdigt sätt. ÅMHM konstaterar vidare att företaget uppfyller kravet om verksamhetens organisation enligt 7 § miljöskyddslagen.

De villkor och föreskrifter som fastställts i beslutet har utformats så att ändamålet nås med minsta möjliga negativa miljöpåverkan utan att denna miljöhänsyn blir oskälig enligt 4 § miljöskyddslagen. Villkoren föreskrivs i enlighet med miljöskyddslagens 24 och 26 §§.

Detaljerade innehållsmotiveringar

Odlingsplatsens lokalisering och lämplighet

För att utföra ett vattenföretag krävs enligt 2 kap. 2 § i vattenlagen rätt eller rådighet över vattenområdet och enligt 2 kap. 3 § vattenlagen råder den som äger en fastighet över det vatten som finns där, om inte annat följer av bestämmelserna i vattenlagen. Sökanden arrenderar behövliga vattenområden.

Enligt 4 kap. 6 § vattenlagen får vattenfarlig verksamhet endast utövas på plats eller platser där minsta möjliga olägenhet för vattenmiljön uppstår och där

förutsättningarna finns eller kan skapas för det slags verksamhet som är i fråga, utan att oskäligt högre verksamhetskostnader uppstår till följd av platsvalet. ÅMHHM konstaterar att forskning visat att kuststräckor med goda förutsättningar för fiskodling vanligen har en hög vattenomsättning. Hög vattenomsättning medför att utspädningen är stor och att eventuella övergödningseffekter är svåra att mäta i odlingens närhet. Vid en bra lokalisering får man således små lokala effekter, men ett generellt tillskott av närsalter till havet.

Fiskodlingsförordningen reglerar vilka krav som ställs på lokalisering, djup och öppenhet för att lämpa sig för fiskodling. Sätffiskodling och vinterförvaringsplatser är undantagna kraven i fiskodlingsförordningen, men kan i förekommande fall användas som riktgivande. Dock utan bindande verkan.

Grönland

Den befintliga odlingsplatsen vid Grönland är enligt bilaga 1 i fiskodlingsförordningen lokaliserad i ett yttre vattenområde med hög vattenomsättning och har enligt ansökan ett vattendjup mellan 25–35 m. Vattendjupet ska vara minst 10 m eller djupare, för då växer fisken bättre och utsätts för mindre sjukdomsrisk.

Odlingsplatsen ska förutom vattendjupet även uppfylla kravet på öppenhetsvärde eller exponeringsgrad. Både exponeringsgrad och öppenhetsvärde avspeglar vattenutbytet och är ett mått på områdets känslighet för övergödning. Enligt den schematiska utredningen ”Förslag till det reviderade miljökontrollprogrammet för fiskodlingen på Åland” (Jukka Mehtonen, Husö biologiska station, 2000) över de åländska fiskodlingarnas instängdhet har vattenområdet där odlingen ligger, beräknats ha en yta på 0,444 km² och en öppenhet på 3,0. Öppenheten har beräknats genom att dividera vattenytans area med tvärsnittsöppningarnas area. Ett öppenhetsvärde på 3,0 indikerar att vattenutbytet är gott. Kravet enligt fiskodlingsförordningen för öppenhetsvärdet är minst 0,75 och odlingsplatsen vid Grönland uppfyller med marginal kravet. Ansökan innehåller inte beräknad exponeringsgrad.

Enligt Naturvattens sammanställning av åländska fiskodlingar bedöms odlingsplatsen vid Grönland ha en vågexponering på 123 000, vilket bedöms visa på ett mycket exponerat läge.

Fiskodlingen Grönland bedöms ge upphov till små lokala miljöeffekter enligt

Naturvattens sammanställning av Miljökontroll för åländska fiskodlingar 2021. Bedömningen baseras på en viss nedsättning av tillståndet för perifyton. I utvärderingen över åren 2011–2021 konstateras att tillförlitligheten är god, men att perifytonmassan kan uppvisa stora variationer och att perifytontillväxt är en parameter som mäter lokala korttidseffekter av odlingsverksamhet.

Sediment- och bottenfaunaundersökningar som utförts inom ramen för fiskodlingens gemensamma kontrollprogram visar att området har ackumulations- och erosionsbottnar. Naturvattens sammanställning från år 2022 och 2023 visar att bottenmaterialet består av lera, grus och sten och att det inte syns någon nedsatt påverkan på sedimentet vid fiskodlingen. Vid en punkt fanns mycket musslor. Under 2022 klassificerades syrgasförhållandet som måttlig hög halt. Vid undersökningar under år 2023 bedömdes att det sammanvägda miljötillståndet visar på oförändrad situation och påverkan. Finns inte undersökningsresultat för övriga parametrar. Naturvatten sammanfattar även i rapporten från 2022 att bottentyp, djupförhållanden och exponeringsgrad vid Grönland innebär små möjligheter att detektera miljöeffekter genom sedimentundersökningar.

Odlingsenheten är belägen i vattenförekomst nr 2, Ålands Hav Södra, som utgör ytterskärgård. Vattenförekomstens ekologiska status är klassificerad som måttlig. Förutom indelningen av Ålands kustvatten i vattenförekomster, är även klassningen av ekologisk status utförd av Ålands landskapsregering och finns beskriven bland annat i Förvaltningsplan för de åländska vattnen, 2022 - 2027. Den senaste sammanställningen som bifogades ett utlåtande från miljöbyrån, visar att de fysikalisk-kemiska parametrarna siktdjup, totalkväve och totalfosfor uppvisar måttlig status. För de biologiska parametrarna har även klorofyll-a och perifyton måttlig status, medan bottenfauna har god och makrofyter har hög status. Trenden är god för alla parametrar. Det är den parameter med sämst klass som fastställer klassen för hela vattenförekomsten. Enligt förvaltningsplanen ska man vid sammanvägd bedömning av den ekologiska statusen lägga störst vikt på de biologiska parametrarna. De fysikalisk-kemiska parametrarna fungerar mer som understödande parametrar.

Beräkningar av vattenströmningar och vattenutbyte i detta område, utfört av SMHI och tillgängligt på Ålands landskapsregerings hemsida, visar enligt detta belastningsverktyg att Ålands Hav Södras nettoutbyte med övriga vattenförekomster har ett positivt inflöde för både kväve och fosfor. Nettoutbytet

andel av den totala belastningen i vattenförekomsten beräknas vara 91 % för kväve och 81 % för fosfor. Punktbelastningen från fiskodling beräknas vara betydligt lägre, då andelen från Grönland beräknas vara 0,15 % för kväve och 1,16 % för fosfor av totala belastningen. Utan hänsyn till vattenutbyte uppskattas den lokala punktbelastningen från Grönland till 2 % för kväve och 6 % för fosfor. Stor andel av den lokala belastningen beräknas vara från atmosfärisk deposition.

Sammanfattningsvis är fiskodlingen vid Grönland placerad på en djup och mycket exponerad plats, med bra syrgashalt samt hög vattengenomströmning. Detta syns i att området främst har erosionsbottnar och påverkan på sedimentet är obetydligt. Odlingsverksamheten bedöms enbart ge upphov till små lokala miljöeffekter. Fiskodlingens punktutsläpp av fosfor till vattenförekomsten bedöms dock enligt Naturvattens bedömning vara av betydande andel.

Ålands Hav Södra är en mycket öppen och stor vattenförekomst, med hög vattenomsättning och stor atmosfärisk deposition. Vattenförekomsten Ålands Hav Södra har sammanfattningsvis främst måttlig status av de undersökta parametrarna, men bättre status för de biologiska parametrarna makrofyter och bottenfauna. Trenden är god för alla parametrar i vattenförekomsten.

ÅMHH bedömer utifrån ovannämnda undersökningar, beräkningar och sammanställningar att odling av fisk vid Grönland enligt beslutet inte orsakar risk för de biologiska egenskaper som är centrala delar av den ekologiska statusklassificeringen av vattenförekomster eller för den biologiska mångfalden.

Verksamhetens andel av den totala belastningen i vattenförekomsten beräknas vara mycket låg för både kväve och fosfor. ÅMHH bedömer därmed att effekten av verksamheten inte kommer att påverka vattenförekomsten eller de närmaste vattenförekomsterna på sådant sätt att verksamheten orsakar försämring av en ytvattenförekomst status eller äventyrar uppnåendet av en god status hos en ytvattenförekomst. Därmed är inte heller verksamheten i enlighet med tillståndet i strid med Ålands eller Europeiska unionens rättspraxis.

ÅMHH behöver i sin beredning och beräkning av belastning på vattenmiljön beakta att det lokala tillståndet vid en odlingsplats kan avvika från övriga vattenförekomstens ekologiska status och de parametrar som undersökts.

Husfjärden

Den befintliga vinterförvaringsplatsen Husfjärden är belägen inne i en fjärd med mycket begränsad öppenhet. Vattendjupet är 10–15 meter, men övriga krav enligt 3 § fiskodlingsförordningen tillgodoses inte. Vattenområdet vid Husfjärden har tidigare beräknats ha en yta på 0,518 km² och en öppenhet på 0,13, vilket tyder på att vattenutbytet är mycket begränsat. Platsen kan därmed nyttjas enbart för odling av sättfisk och som vinterförvaringsplats.

Husfjärden används för närvarande enbart för övervintring av yngel, med en låg foderkoefficient. Husfjärden har de senaste åren haft en tillväxt av ca 9,5 ton och en foderåtgång på ca 8 ton per säsong. Platsen ingår inte i de undersökningar som utförs inom ramen för fiskodlingens gemensamma kontrollprogram, men vid en tidigare sedimentprovtagning visade resultatet på en ansamling av ca 40 cm löst svart sediment.

Runt hela Husfjärden finns ett stort antal fritidshus och hus för fastboende. Ett ökat tillskott av näringsämnen riskerar att försämra vattenkvaliteten och bland annat öka risk för algbloomning och därmed minska nyttjandemöjligheterna. På grund av höga rekreativvärden i och runt Husfjärden och det mycket begränsade vattenutbytet, har myndigheten med stöd av 24 § a punkten i miljöskyddslagen fastställt ett villkor för maximal totalbelastning som tillåts på årsbasis.

Verksamhetens belastning

Myndigheten konstaterar att en minskning av belastningen från fiskodlingsverksamhet med dagens teknik i huvudsak kan uppnås genom att minska mängden genom fodret tillförda närsalter till vattnet. Hur stor belastningsminskningen kan bli begränsas dock av vilka krav på närsalter fisken har för bibehållen tillväxt och välmående, utfodringsteknik samt av de foder som finns tillgängliga på marknaden. Med beaktande av att odlingen kan medföra viss negativ inverkan på vattenmiljön har totalbelastningen av kväve och fosfor till vattenmiljön beräknats, begränsats och reglerats i villkor 1 och 2 så att förutsättningar för tillstånd enligt 4 kap.1, 2, 4, 7 §§ vattenlagen och 5 kap. 9 § vattenlagen ska föreligga.

Enligt 5 kap. 21 § om kvalitetsmål, ska enligt 1 mom. allt vatten i landskapet skyddas på ett ändamålsenligt sätt så att vattenkvaliteten inte försämras och att den vid behov förbättras. Det övergripande målet ska vara att uppnå god

vattenkvalitet. ÅMHH bedömer, med beaktande av odlingsplatsernas placering och den inverkan de har på vattenmiljön i området, att tillståndsvillkoren är ändamålsenliga för att uppnå tillräckligt miljöskydd enligt 4 kap. vattenlagen och för att bestämmelserna om vattenkvalitet i 5 kap. 9 § vattenlagen om ökad övergödning ska vara uppfyllda. ÅMHH har i beredningen beaktat 21 § 3 mom. om vägledande miljömål och indikatorer som fastställts i Förvaltningsplan för de åländska vattnen, 2022 – 2027, för att uppnå god miljöstatus i den marina miljön.

Grönland

Beräkningen av belastningen för odlingsplatsen har utgått från genomsnittliga värden av fodrets innehåll av kväve och fosfor, samt bedömningen att bästa tillgängliga teknik som enligt gängse branschkriterier är tillämpbar används. Myndigheten har utifrån verksamhetens årsrapporter uppskattat den genomsnittliga foderkoefficienten (FK) till 1,12. Vid beräkningarna har myndigheten utgått från att fodret innehåller i genomsnitt 0,7 % fosfor och 6,0 % kväve. I beräkningen ingår också att fisken binder 0,4 % fosfor och 2,75 % kväve. I bedömningen har såväl fiskens välmående, miljömässiga aspekter samt uppgifter i ansökan beaktats.

Definitionen av totalbelastning följer definitionen i fiskodlingsförordningen. Den i havet utsläppta specifika belastningen får enligt fiskodlingsförordningen inte överskrida 6 gram fosfor och 50 gram kväve per kilogram producerad fisk.

Om tillståndshavaren odlar enligt ovanstående innebär det att denne enligt ÅMHH:s beräkningar kan odla cirka 212 ton regnbåge vid Grönland, med en teoretisk belastning motsvarande 816 kg fosfor och 8 436 kg kväve.

Fodrets innehåll av fosfor och kväve var i tidigare tillstånd beräknat till 0,80 % respektive 6,1 % och foderkoefficienten 1,15. ÅMHH har vid beräkningarna justerat dessa förändringar och justerat så att tillväxten korrelerar med fosfor- och kväveinnehållet i fodret. Justeringen har lett till minskad belastning av främst fosfor. Den teoretiska belastningen beräknas jämfört med tidigare tillståndsvillkor minska med 218 kg för fosfor, vilket motsvarar 21 % och för kväve är siffran 15 kg, vilket motsvarar 0,2 %. Trots den justerade och minskade teoretiska belastningen konstaterar ÅMHH att det finns möjlighet för bolaget att bedriva verksamheten med bibehållen nivå på producerad tillväxt.

Husfjärden

Vid beräkningen av belastningen från vinterförvaringsplatsen vid Husfjärden har myndigheten uppskattat utifrån verksamhetens årsrapporter att fodret i genomsnitt innehåller 0,8 % fosfor och 6,7 % kväve, samt att den genomsnittliga foderkoefficienten (FK) är 0,89. Beräkningar enligt dessa värden innebär en teoretisk belastning av maximalt 26 kg fosfor och 264 kg kväve, vilket motsvarar en ungefärlig tillväxt på 8,2 ton.

Fodrets innehåll av fosfor och kväve var i tidigare tillstånd beräknat till 0,80 % respektive 6,1 % och foderkoefficienten 1,15. ÅMHHM har vid beräkningarna justerat dessa förändringar enligt nuvarande verksamhet och justerat så att tillväxten korrelerar med fosfor- och kväveinnehållet i fodret. Justeringen har lett till minskad belastning av fosfor. Kväve bibehålls på samma nivå. Den teoretiska belastningen beräknas jämfört med tidigare tillståndsvillkor minska med 6 kg för fosfor, vilket motsvarar 20 %.

Om det i samband med revidering av villkor framgår att belastningen lokalt är för stor trots neddragningen, så kan villkor 1 och 2 omprövas och näringsmängderna ytterligare justeras. Även förändringar av fosfor- och kväveinnehåll i fodret kan föranleda nya justeringar i beräkningarna av teoretisk belastning i samband med revidering.

Tabell 1. Myndighetens beräkningar av teoretisk och specifik belastning för Grönland.

	Fosfor (kg)	Kväve (kg)
Närsaltsinnehåll i fodret	1666	14280
Närsaltsinnehåll ger max. fodermängd	238000	238000
Fodermängd ger fisktillväxt (med FK 1,12)	212500	212500
Totala mängden näringsämnen som binds i fisken	850	5844
Teoretisk belastning	816	8436
Specifik belastning	0,004	0,040

Tabell 2. Myndighetens beräkningar av teoretisk och specifik belastning för Husfjärden.

	Fosfor (kg)	Kväve (kg)
Närsaltsinnehåll i fodret	58,5	490
Närsaltsinnehåll ger max. fodermängd	7313	7313
Fodermängd ger fisktillväxt (med FK 0,89)	8216	8217
Totala mängden näringsämnen som binds i fisken	33	226
Teoretisk belastning	26	264
Specifik belastning	0,003	0,032

ÅMHM har vid beräkningarna av teoretisk belastning beaktat de senaste årens redovisade produktionsresultat samt på resultat av undersökningar enligt miljökontrollprogrammet, mätningar av kvalitetsfaktorer, dvs parametrar, och dess trender både vid odlingsplatsen och i vattenförekomsten. Myndigheten har därmed beaktat de bedömningar och kriterier som fastställts enligt åtgärdsprogrammet, vilket antagits för att förebygga en försämring av vattenkvalitet och uppfylla kvalitetsmålet om god status i marina vatten.

Under år 2022 och 2023 visar undersökningar vid fiskodlingen Grönland på måttlig hög syrgashalt och ingen betydande påverkan på sediment eller andra betydande avvikelser. Ålands hav södras ekologiska status klassificeras dock som måttlig och resultat av undersökningar i vattenförekomsten visar på måttlig status för flertalet av parametrarna. Likaså bedöms fiskodlingens andel av den lokala fosforbelastningen enligt Naturvattens sammanställning vara betydande. Därav finner ÅMHM det skäligt att justera och minska belastningen av fosfor vid Grönland, liksom i Husfjärden, i enlighet med 4 kap. 2 § och 5 kap. 21 § vattenlagen, samt i enlighet med de skäliga skyddsåtgärder och försiktighetsmått som omnämns i 4 kap. 7 § vattenlagen. Den lägre belastningen av fosfor minskar den lokala miljöpåverkan och risken att vattenkvaliteten försämras, samt ökar möjligheten att uppnå det övergripande målet om god vattenkvalitet i kustvatten.

På vattenförekomstnivå är trenden positiv för alla undersökta parametrar och ÅMHM bedömer även här i enlighet med de försiktighetsmått som omnämns i 4 kap. 7 § vattenlagen, att den teoretiska belastningen av fosfor och kväve ska bibehållas på liknande belastningsnivåer som redovisats i odlingsverksamhetens årsrapporter. Detta för att inte riskera försämring av parametrarnas status och äventyra uppnående av god vattenkvalitet enligt 21 § vattenlagen.

Då fiskodlingen vid Grönland är belägen på ett strömt område med högt vattenutbyte med god syrgashalt och användningen av foder och utfodringsmetoder är de mest avancerade, samt att verksamheten begränsas i enlighet med beslutet, bedömer ÅMHHM att verksamhetens verkningar inte är så omfattande att den skulle kunna äventyra uppnåendet av lagstiftningens mål för vattenkvaliteteten.

Foder och BAT

Det foder som används vid fiskodling i Östersjön består i huvudsak av råvaror från fisk, trots att en numera ökande andel vegetabilier inblandas. Fiskodling innebär därmed en indirekt påverkan på ekosystemen, varför myndigheten anser att det är skäligt att sökanden i enlighet med kravet i 7 § miljöskyddslagen ska ha tillräcklig kunskap om verksamheternas miljöpåverkan och kravet i 4 § miljöskyddslagen på förebyggande av skada därav. Sökanden ska därför enligt villkor 3, så långt det är möjligt, begära in uppgifter från leverantören om att fångst av fiskråvara och tillverkning har skett enligt gällande lagar, överenskommelser och enligt miljömässigt godtagbara metoder och principer. I den mån foder med råvara från Östersjön finns att tillgå så är det rekommenderat för att öka kretsloppstänkandet och minska tillförsel av näringsämnen.

Enligt 4 kap. 7 § 1 mom. vattenlagen ska den som utövar eller ämnar utöva vattenfarlig verksamhet vidta de skyddsåtgärder, tåla de begränsningar samt iaktta de försiktighetsmått i övrigt som skäligen kan krävas för att förebygga eller avhjälpa risk för försämring av vattenkvaliteten. Omfattningen av åliggande enligt 4 kap. 7 § 1 mom. ska bygga på tekniskt bästa möjliga lösning som är ekonomiskt möjlig för den typ av verksamhet som är i fråga. Exempelvis finns idag olika tekniska hjälpmedel för övervakning och styrning av utfodring. ÅMHHM bedömer i enlighet med rättspraxis om BAT i närregionen, dvs. i Sverige och Finland, att det inte ännu finns tekniskt och ekonomiskt kostnadseffektiv metod idag inom nätkasseodling med vilken man kan samla upp näringsämnen som kommer ut i havet. Enligt sökanden motsvarar fiskodlingen enligt ansökan bästa miljöpraxis (BEP) i havsområde. Villkor 4 ställs i syfte att tillgodose kraven på bästa tillgängliga teknik enligt miljöskyddslagens 4 § och 4 kap. 7 § 2 mom. vattenlagen.

Lokalisering och hänsyn till allmänna och enskilda intressen

Fiskodlingens placering är väsentlig då vattenfarlig verksamhet enligt 4 kap. 4 §

vattenlagen ska utövas med minsta intrång och olägenhet för andra allmänna och enskilda intressen. Särskilt med beaktande på fiskbestånd och möjlighet att bedriva fiske, samfärdseln, möjligheterna att på det berörda vattenområdet i framtiden utföra annat vattenföretag, utöva vattenfarlig verksamhet eller bedriva annan härmed jämförbar verksamhet samt rekreativsmöjligheterna, naturskönheten, kulturvärdena och trivselsn i omgivningen.

Enligt ansökan utnyttjas områdena vid fiskodlingsplatserna endast i begränsad utsträckning för binärings- och husbehovsfiske, samt att de inte har någon särskild skyddsstatus. De naturskyddsområden som finns i närregionen är på 1,5 - 2 kilometers avstånd och bedöms inte påverkas negativt av fiskodlingsverksamheten. Området vid Grönland är i mycket ringa grad bebyggt med fritidshus, medan området vid Husfjärden i större utsträckning är bebyggt med fritidshus samt hyser ett fåtal hus för åretruntboende.

Odlingsanläggningarna behöver enligt villkor 5 hållas i skick samt vara förankrade så att de inte flyttar sig, utgör olägenhet för samfärdsel eller utgör ett hinder för sjöfart. Konstruktionerna ska vara utmärkta i enlighet med Traficoms anvisningar.

Kemikalier och avfallshantering

Kemikalier ska hanteras så att de inte kan förorena mark, luft eller vatten enligt miljöskyddslagens 4 och 5 §§. Med stöd av e punkten 24 § miljöskyddslagen och 4 kap. 7 § vattenlagen utfärdar ÅMHH villkor 6 om hantering av kemikalier inom verksamheten. Exempelvis finns idag tekniska alternativ till färgning av odlingskassar med anti-foulingmedel.

Villkor 7 och 8 reglerar hantering av avfall som uppkommer i verksamheten och ska enligt 8 § avfallslagen (FFS 646/2011), antagen genom landskapslag (2018:83) om tillämpning av rikets avfallslag, beaktas prioriteringsordningen förebyggande, förberedelse för återanvändning, materialåtervinning, annan återvinning (t.ex. till energi) samt bortskaffande. Vidare ska verksamhetsutövaren föra bok över avfallet som uppstår i verksamheten i enlighet med 118 § avfallslagen samt upprätta erforderliga transportdokument enligt 121 § samma lag för borttransport av avfallet. Villkoren ges med stöd av 24 § b punkten och 26 § miljöskyddslagen samt 8, 13–17, 118 och 121 §§ rikets avfallslag.

Villkor 9 reglerar hantering vid konstaterande av sjukdomsutbrott i odlingen och

hur verksamhetsutövaren ska förfara så att smittspridning begränsas och risk för spridning av smitta till vild fisk minimeras. Villkoret ges med stöd av vattenlagen 4 kap. 4 § för att tillgodose att verksamhetens risk för påverkan på fiskbestånd och fiske minimeras.

Egenkontroll

Enligt 1 kap. 1 § vattenlagen ska vatten och vattenområden inom landskapet användas på det sätt som bäst gagnar en uthållig utveckling. Ytvatten samt ekologiska förhållanden i saltsjön ska nyttjas, skyddas och vårdas så att en uthållig utveckling gagnas och så att där kan finnas sådana växt- och djursamhällen, som i huvudsak utgör naturliga inslag i dessa naturmiljöer.

Verksamhetsutövaren ska enligt 7 § miljöskyddslagen ha tillräcklig kunskap om verksamhetens miljöpåverkan och om möjligheterna att förebygga och begränsa dess negativa miljöpåverkan. Ett stöd för detta är egenkontroll av verksamheten. ÅMHH föreskriver i med stöd av 26 § miljöskyddslagen i föreskrift 10 att verksamhetsutövaren ska föra dagbok över verksamheten samt sammanställa uppgifterna till en lättfattlig årsrapport som ska skickas in till tillsynsmyndigheten.

Recipientkontroll

Föreskrift 11 syftar till att klargöra verksamhetsutövarens ansvar för egenkontroll i enlighet med miljöskyddslagens 26 §. Kontroll av odlingarnas miljöpåverkan sker inom ramen för det gemensamma miljökontrollprogrammet för de åländska fiskodlingarna vars grund lades 1993, och senare har reviderats vid ett flertal tillfällen. Enligt plan sker provtagning årligen vid samtliga fiskodlingsenheter där verksamhet bedrivs.

Ansvarig person

En ansvarig person med den kunskap som krävs för att övervaka anläggningarna och att miljötillståndet följs måste enligt villkor 12 finnas för att fylla kravet på verksamhetsutövarens organisation i miljöskyddslagens 7 §.

Avslutande av verksamhet

På grund av svårigheter att i samband med prövningen bedöma omfattningen av påverkan på miljön och därmed behov av eventuella åtgärder vid avslutande av verksamhet utfärdas inget villkor för detta. Om tillståndet inte innehåller tillräckliga bestämmelser för avslutande kan ÅMHH enligt 34 § miljöskyddslagen

besluta om dylika åtgärder i samband med eller efter avslutande. Med villkor 13 avses att verksamhetsutövaren vid avslutande av verksamheten ska ansöka om tillstånd för avslutande för att myndigheten ska kunna göra en bedömning av huruvida det behövs undersökningar, saneringsåtgärder eller andra försiktighetsmått i samband med avslutandet.

Sammanfattande motivering

ÅMHM konstaterar att kravet på sökandens rätt till de erforderliga vattenområdena är uppfyllda och att platsen som avses i ansökan lämpar sig för fiskodlingsverksamhet i den omfattning som anges i tillståndsvillkoren ovan. Vidare konstaterar myndigheten att ovan ställda villkor utgör ett sådant skydd att verksamheterna inte står i strid med enskilda och allmänna intressen.

Fiskodlingsverksamhet medför ett nettotillskott av närsalter till havet, men då miljötillståndet innehåller villkor och föreskrifter för förebyggande av förorening och begränsning av fiskodlingsverksamhetens belastning, vilka ges med stöd av 24 och 26 §§ i miljöskyddslagen och 4 kap. 7 § vattenlagen, anser myndigheten att nyttan av att verksamheten får bedrivas på den avsedda platsen är betydlig i förhållande till den skada som kan följa av att verksamheten tillåts.

Villkoren har utformats i syfte att tillse att ändamålet med verksamheten nås med minsta olägenhet för miljön, utan att kostnaderna för dessa hänsyn medför att företaget och verksamheten omöjliggörs. Verksamhetsutövaren svarar enligt 7 § miljöskyddslagen och 4 kap. 7 § vattenlagen, oavsett givna villkor, för att miljöförorening förebyggs, undanröjs och begränsas och för att försämring av vattenkvaliteten förhindras, så även efter det att verksamheten avslutats i enlighet med vad som sägs i 34 § miljöskyddslagen och 4 kap. 7 § vattenlagen.

Med ovanstående motiveringar finner ÅMHM grund för beviljande av tillstånd för fiskodling vid Grönland och vinterförvaring vid Husfjärden, båda i Storby, Eckerö kommun.

Avgift

För detta tillståndsbeslut uppbärs en avgift enligt punkt 1, avgiftstabell 1 i Ålands landskapsregeringsbeslut om taxa för Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet 2023. Taxan finns på amhm.ax/avgifter.

Fiskodling med en produktion över 100 ton per år	13 956 €
<u>Annonskostnad, delgivning ansökan</u>	<u>95,30 €</u>
Totalt*	14 051,30 €

*Annonskostnad för delgivning av beslutet tillkommer.

Besvär

Besväransvisning bifogas.

Beslutet justeras omedelbart.

För Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

Ulrika Sandell-Boman
Prövningsnämnden
Beslutande

Ann-Sofi Wikingson
Miljöskyddsinspektör
Föredragande

Bilagor

1. Ärendehantering
2. Besväransvisning

För kännedom

Ålands landskapsregering, Miljöbyrån, registrator@regeringen.ax

Ärendehantering

Ansökan

Storfjärdens Fisk Ab har ansökt om nytt miljötillstånd för befintlig fiskodling vid Grönland och vinterförvaring vid Husfjärden, Storby, Eckerö kommun.

Ansökan inkom 28.06.2023 och har den 30.06.2023 tillkännagivits för allmänheten genom publicering på myndighetens webbplats.

Ansökan kompletterades med arrendekontrakt 19.10.2023.

Meddelande om ansökan

Meddelande om ansökan enligt 16 § i landskapslag (2008:124) om miljöskydd tillsammans med ärendets handlingar har varit tillgängliga på ÅMHHM:s elektroniska anslagstavla och i myndighetens reception på Norragatan 17 under tiden 03.05 – 24.05.2024. I meddelandet framgick att envar har rätt att skriftligen yttra sig över ansökan inom ovan nämnda tid.

Delgivning av ansökan

Hörande av part har skett genom offentlig delgivning under tiden 03.05 – 24.05.2024 på ÅMHHM:s anslagstavla samt enligt 13 § miljöskyddslagen även skett genom annons i tidningen Åland 03.05.2024. I delgivningen framgick att vem som helst hade rätt att skriftligen yttra sig över ansökan inom ovan nämnda tid.

Yttranden

Det inkom ett yttrande under tiden för offentlig delgivning. Storfjärdens Fisk Ab har den 18.06.2024 inlämnat ett bemötande på yttrandet.

Utlåtanden

ÅMHHM har begärt och erhållit utlåtande från Ålands landskapsregering. Utlåtande inkom från miljöbyrån den 26.10.2023. Utlåtandet kompletterades den 28.03.2024.

Bemötande

ÅMHHM har givit Storfjärdens Fisk Ab möjlighet att bemöta inkommet utlåtande och svar på hörandet har inkommit. Storfjärdens Fisk Ab lämnade ett svar 11.12.2023 och 16.04.2024.

Delgivning av beslut

Tillståndsbeslutet sänds till sökanden med mottagningsbevis. Beslutet delges offentligt på ÅMHHM:s anslagstavla samt genom annons i tidningen Åland och en kopia av beslutet finns under denna tid framlagd för allmänheten på ÅMHHM:s kansli. Beslutet finns även tillgängligt på ÅMHHM:s hemsida, www.amhm.ax. I delgivningen framgår att sakägare kan anföra besvär över beslutet hos Ålands förvaltningsdomstol.